

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра педагогіки та психології

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор

З науково-методичної та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

" 01 " 09 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕДАГОГІКА: ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА

для студентів

спеціальності	013 Початкова освіта
освітнього рівня	першого бакалаврського
освітньої програми	013.00.01 Початкова освіта

Київ – 2021 рік

Розробник:

Антипін Євген Борисович, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки та психології

Викладач:

Антипін Євген Борисович, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки та психології

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри педагогіки та психології
Протокол від 02 10 2019 року № 12
Завідувач кафедри педагогіки та психології Г.І. Іванюк (Іванюк Г.І.)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 013.00.01
Початкова освіта
07 . 10 . 2019 р.

Гарант освітньо-професійної програми Г.Л. Бондаренко (Бондаренко Г.Л.)

Робочу програму перевірено
08 . 10 . 2019 р.

Заступник директора М.А. Машовець (Машовець М.А.)

Пролонговано:

на 2010/2021 н.р. Г.І. Іванюк (Іванюк Г.І.), «24» 08 2021 р., протокол № 11

на 2011/2022 н.р. Г.І. Іванюк (Іванюк Г.І.), «01» 09 2021 р., протокол № 11

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання					
	денна			заочна		
<i>Педагогіка з основами інклюзивної освіти</i>						
Вид дисципліни	обов'язкова					
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська мова			Українська мова		
Загальний обсяг кредитів/годин	12 / 360					
Курс	1	2	3	1	2	3
Семестр	1	2	3	1	2	3
Кількість змістових модулів з розподілом:						
Обсяг кредитів	12			12		
Обсяг годин, в тому числі:	360			360		
Аудиторні	168			48		
Модульний контроль	24					
Семестровий контроль		10	20			
Самостійна робота	138			312		
Форма семестрового контролю	залік		Екзамен (компл.)	залік		Екзамен (компл.)
<i>Змістовий модуль «Інклюзивна освіта»</i>						
Курс	2			2		
Семестр	3			3		
Кількість змістових модулів з розподілом:						
Обсяг кредитів	2			2		
Обсяг годин, в тому числі:	60			60		
Аудиторні	28			8		
Модульний контроль	4			-		
Семестровий контроль	10					
Самостійна робота	18			52		
Форма семестрового контролю	Екз. (комплексний, 3 сем.)			Екз. (комплексний, 3 сем.)		

2. Мета та завдання змістового модуля «Інклюзивна освіта», що є складовою інтегрованої навчальної дисципліни «Педагогіка з основами інклюзивної освіти» - формування у студентів спеціальності 013 «Початкова освіта» першого (бакалаврського) освітнього рівня професійних компетентностей щодо розуміння й усвідомлення освітньої політики у сфері

інклюзивної освіти, реалізації завдань інклюзивної освіти в закладах загальної середньої освіти.

Робоча навчальна програма змістового модуля «Педагогіка з основами інклюзивної освіти: інклюзивна освіта» розроблена відповідно до Освітньо-професійної програми 013.00.01 «Початкова освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та Програми навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» (М.А. Порошенко, 2019).

Завданнями змістового модулю є формування загальних і фахових компетентностей, зокрема:

- здатність до самостійного пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел (ЗК-2);

- здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й дітьми на основі загальнолюдських та національних цінностей (ЗК-6);

- здатність ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального та духовного) як власного, так і оточуючих (ЗК-11);

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення змістового модуля навчальної дисципліни студенти повинні:

– знати мету, завдання, зміст, методи, організаційні форми, технології й засоби початкової освіти, суть процесів виховання, навчання й розвитку учнів початкової школи (ПРН-2);

– володіти методиками вивчення індивідуальних особливостей перебігу пізнавальних процесів учнів початкової школи та стратегії їх урахування в процесі навчання, розвитку й виховання учнів (ПРН 5);

– володіти уміннями організовувати ефективне і продуктивне інклюзивне навчання (ПРН-6);

– прогнозувати, проектувати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітнього процесу початкової школи на засадах етики професійного спілкування, мовленнєвого етикету (ПРН-12);

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивід.	
ПЕДАГОГІКА З ОСНОВАМИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ: ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА (2 курс, 3 семестр)							

Змістовий модуль 7. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК СФЕРА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА							
Тема 7.1. Інклюзивна освіта: сутність, завдання, принципи	10	2	2	2	-	-	4
Тема 7.2. Дитина з особливими освітніми потребами як суб'єкт інклюзивної освіти	13	2	2	2	2	-	5
Модульний контроль	2						
Разом	25	4	4	4	2	-	9
Змістовий модуль 8. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ							
Тема 8.1. Організація інклюзивного освітнього середовища ЗЗСО	12	2	2	2	2	-	4
Тема 8.2. Педагогічний супровід розвитку дітей з особливими освітніми потребами в початковій школі	11	2	2	2	-	-	5
Модульний контроль	2						
Разом	25	4	4	4	2	-	9
Семестровий контроль (комплексний екзамен)	10						
Разом за змістовим модулем	60	8	8	8	4	-	18

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
ПЕДАГОГІКА З ОСНОВАМИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ: ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА (2 курс, 3 семестр)							
Змістовий модуль 7. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК СФЕРА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА							
Тема 7.1. Інклюзивна освіта: сутність, завдання, принципи	11	1	-	-	-	-	15
Тема 7.2. Дитина з особливими освітніми потребами як суб'єкт інклюзивної освіти	13	1	2	-	-	-	15
Разом	24	2	2	-	-	-	30
Змістовий модуль 8. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ							
Тема 8.1. Організація інклюзивного освітнього середовища ЗЗСО	11	1	-	-	-	-	10
Тема 8.2. Педагогічний супровід розвитку дітей з особливими освітніми потребами в початковій школі	15	1	-	2	-	-	12
Разом	26	2	-	2	-	-	22
Разом за змістовим модулем	60	4	2	2	-	-	52

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7 ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК СФЕРА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Тема 7.1. Інклюзивна освіта: сутність, завдання, принципи

Сучасні підходи в Україні до виховання дітей з особливими освітніми потребами.

Сутність і зміст понять: «інклюзивна освіта», «інклюзивне навчання», «особа з особливими освітніми потребами». Завдання і принципи інклюзивної освіти.

Законодавство України щодо забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами на інклюзивну освіту. Нормативно-правове регулювання інклюзивної освіти в закладах дошкільної освіти.

Ключові слова: інклюзія, інклюзивна освіта, інклюзивне навчання, особа з особливими освітніми потребами.

Джерела: основні (1,2,4); додаткові (2,4).

Тема 7.2. Дитина з особливими освітніми потребами як суб'єкт інклюзивної освіти

Особливості психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами. Основні етапи розвитку дитини. Зовнішні і внутрішні чинники розвитку дитини. Зміни та модифікації у розвитку дитини. Порушення розвитку дитини. Діти з особливими освітніми потребами. Роль сім'ї у соціалізації дитини з особливими освітніми потребами.

Ключові слова: психофізичний розвиток дитини; дитина з ООП; соціалізація дитини з ООП.

Джерела: основні (1,4); додаткові (3, 4).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 8. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Тема 8.1. Організація інклюзивного освітнього середовища ЗЗСО

Соціалізація дитини з особливими освітніми потребами у ЗЗСО: індивідуальний підхід та етапи соціалізації.

Організація інклюзивного освітнього середовища ЗЗСО. Діти з особливими освітніми потребами: особливості психофізичного розвитку. Індивідуальні програми розвитку дітей з особливими освітніми потребами: створення і реалізація.

Ключові слова: інклюзивне освітнє середовище, безбар'єрне освітнє середовище, дизайн середовища, індивідуальна програма розвитку.

Джерела: основні (2,3, 4); додаткові (1, 2, 3, 4).

Тема 8.2. Педагогічний супровід розвитку дітей з особливими освітніми потребами в початковій школі

Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами. Асистент вчителя як учасник освітнього процесу, асистент дитини як відповідальний за соціальний супровід дитини, батьки дитини з ООП як активні учасники освітнього процесу.

Диференційований та індивідуальний підхід в організації навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Ключові слова: команда психолого-педагогічного супроводу, асистент вчителя, асистент дитини, індивідуальна програма розвитку.

Джерела: основні (2,3); додаткові (3, 4).

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	1	2	2	2	2
Відвідування лабораторних занять	1	1	1	1	1
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	10
Робота на практичному занятті	10	2	20	2	20
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	1	10	1	10
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
	Разом		92		82
Максимальна кількість балів			174		

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

№	Опис завдання	Час для виконання	Критерії оцінювання
Змістовий модуль 7. Інклюзивна освіта як сфера відповідальності держави та громадянського суспільства			

1.	Виконати завдання Лекцій 4.1-4.2 Модуль 4 Методи роботи з дітьми МВОК «Робота вчителів початкових класів з дітьми із особливими освітніми потребами» (платформа EdEra) https://courses.edera.com/courses/course-v1:EdEra-SmartOsvita+Inc+1/info	2 год.	5 б. – виконання завдань з оцінкою 80-100%. 3-4 б. – виконання завдань 50-80%; 1-2 б. – виконання завдань -20-50%
2.	Виконати завдання Лекцій 4.3-4.4 Модуль 4 Методи роботи з дітьми МВОК «Робота вчителів початкових класів з дітьми із особливими освітніми потребами» (платформа EdEra) https://courses.edera.com/courses/course-v1:EdEra-SmartOsvita+Inc+1/info	2 год.	5 б. – виконання завдань з оцінкою 80-100%. 3-4 б. – виконання завдань 50-80%; 1-2 б. – виконання завдань -20-50%
	Всього за модулем 7	4 год.	Макс. – 10 балів
Змістовий модуль 8.			
Організація освітнього процесу початкової школи в умовах інклюзивної освіти			
3.	Виконати завдання Лекцій 4.5-4.6 Модуль 4 Методи роботи з дітьми МВОК «Робота вчителів початкових класів з дітьми із особливими освітніми потребами» (платформа EdEra) https://courses.edera.com/courses/course-v1:EdEra-SmartOsvita+Inc+1/info	2 год.	5 б. – виконання завдань з оцінкою 80-100%. 3-4 б. – виконання завдань 50-80%; 1-2 б. – виконання завдань -20-50%
4.	Виконати завдання Лекцій 4.7-4.8 Модуль 4 Методи роботи з дітьми МВОК «Робота вчителів початкових класів з дітьми із особливими освітніми потребами» (платформа EdEra) https://courses.edera.com/courses/course-v1:EdEra-SmartOsvita+Inc+1/info	2 год.	5 б. – виконання завдань з оцінкою 80-100%. 3-4 б. – виконання завдань 50-80%; 1-2 б. – виконання завдань -20-50%
	Всього за модулем 8	4 год.	Макс. -10 балів
Як результат виконання всіх самостійних робіт може бути подано сертифікат проходження цілого курсу на платформі EdEra «Робота вчителя початкових класів з дітьми з особливими освітніми потребами»			
	Разом (7,8 модулі)	8 год.	Макс. - 20 балів

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульні контрольні роботи проводяться у формі тестування в ЕНК
Тривалість проведення: 2 години.

Максимальна кількість балів: 25 балів (тестові завдання)

Розрахунок балів відбувається за схемою: одна правильна відповідь оцінюється в один бал.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Тестові завдання до комплексного екзамену з навчальної інтегрованої дисципліни «Педагогіка з основами інклюзивної освіти». Розрахунок балів відбувається за схемою: одна правильна відповідь оцінюється в один бал.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Охарактеризуйте сучасні підходи в Україні до виховання дітей з особливими освітніми потребами.

2. Розкрийте зміст і сутність понять: «інклюзивна освіта», «інклюзивне навчання».

4. Дайте визначення поняттю «особа з особливими освітніми потребами».

3. Обґрунтуйте завдання і принципи інклюзивної освіти.

4. Охарактеризуйте нормативно-правове регулювання інклюзивної освіти в початковій школі.

5. Розкрийте вимоги до створення інклюзивного освітнього середовища ЗЗСО.

6. Розкрийте вимоги до створення і змісту індивідуальних програм розвитку дітей з особливими освітніми потребами.

7. Обґрунтуйте роль і завдання ІРЦ.

8. Розкрийте особливості педагогічного супроводу розвитку дітей з особливими освітніми потребами в початковій школі.

9. Охарактеризуйте завдання деонтології інклюзивної освіти.

10. Розкрити види порушень психофізичного розвитку дітей.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни «Педагогіка з основами інклюзивної освіти» змістовий модуль «Інклюзивна освіта»

Разом: 60 год., з них 8 год. – лекції, 8 год. – семінарські заняття, 8 год. – практичні заняття, 4 год. – лабораторна робота, 18 год. – самостійна робота, 4 год. – МКР, семестровий контроль – 5 год. (комплексний екзамен).

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II	
Назва модуля	Інклюзивна освіта як сфера відповідальності держави та громадянського суспільства		Організація освітнього процесу початкової школи в умовах інклюзивної освіти	
К-сть балів за модуль	92 бали		82 балів	
Теми лекцій	Тема: Інклюзивна освіта: сутність, завдання, принципи (2 год.) 1 бал	Тема: Дитина з особливими освітніми потребами як суб'єкт інклюзивної освіти (2 год.) 1 бал	Тема: Організація інклюзивного освітнього середовища початкової школи. (2 год.) 1 бал	Тема: Педагогічний супровід розвитку дітей з особливими освітніми потребами в початковій школі (2 год.) 1 бал
Теми семінарських занять	1. Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти (2 год.) 1+ 10 балів	2. Громадсько-державне управління інклюзивною освітою. (2 год.)1+ 10 б	3. Соціалізація дитини з особливими освітніми потребами у початковій школі: індивідуальний підхід та етапи соціалізації (2 год.)1+ 10 б	4. Діти з особливими освітніми потребами: особливості психофізичного розвитку (2 год.) 1+10 балів
Теми практичних занять	1. Забезпечення інклюзивної освіти в сучасних закладах освіти (2 год.)1+ 10 балів	2. Деонтологія інклюзивної освіти (2 год.)1+ 10 балів	3. Організація інклюзивного освітнього середовища початкової школи (2 год.) 1+ 10 балів	4. Особливості організації освітнього процесу початкової школи в умовах інклюзивного навчання (2 год.) 1+ 10
Лабораторна	Інклюзивне навчання: переваги і ризики (2 год.) 1+10 балів		Індивідуальні програми розвитку дітей з ООП: створення і реалізація (2 год.)1+ 10 балів	
Сам. робота	(10 балів)		(10 балів)	
МК	25 балів		25 балів	
ПК	Екзамен (комплексний)			

Кількість балів за модулі дисципліни: 174 балів.

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання : Наказ Міністерства освіти і науки України – редакція від 01.10.2010 № 912.
2. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. – Київ : ТОВ «Агенство «Україна», 2019. – 300 с.
3. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник / за заг. ред. Колупаєвої А.А. – К.: «А.С.К.», 2012. – 308 с.
4. Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Видання доповнене та перероблене: наук.-метод. посіб. / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук, К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 274 с.

Додаткова:

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник /Н.М.Дятленко, Н.З.Софій., О.В.Мартинчук, Ю.М.Найда, під заг. ред. М.Ф.Войцехівського. – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015.— 172с. – Режим доступу: http://nmcio.ippo.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2015/05/Assist_teacher_4_All_print.pdf
2. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. «Інклюзивна освіта: від основ до практики»: [монографія] / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко – К. : ТОВ «АТОПОЛ», 2016. – 152 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
3. Інклюзивна освіта від А до Я: порадник для педагогів і батьків / Укладачі Н. В. Заєркова, А. О. Трейтяк. – К., 2016. – 68 с. – Режим доступу: http://ippo.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2016/08/n_zaerkova_a_treityak_inkl_osvita_vid_a_do_ya.pdf
4. Unicef Україна [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Конвенція ООН про права дитини. – Режим доступу: https://www.unicef.org/ukraine/ukr/children_11699.html (дата звернення 01.09.2018). – Назва з екрана.